

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 2/2023 13.1.2023

Hautaan siunaaminen ja hautaus ilman aiheetonta viivytystä

Vuoden vaihteessa pyhäpäivien suuri määrä ruuhkautti hautauksia. Ruuhkasta huolimatta surevia omaisia tulee palvella parhaalla mahdollisella tavalla. Vainajan kunnioittavaan kohteluun kuuluu, että hautaus toimitetaan ilman aiheetonta viivytystä. Tämän toteuttaminen saattaa haastaa seurakuntia tarkastelemaan ja muuttamaan niitä toimintatapoja, jotka liittyvät hautaan siunaamiseen ja hautaamiseen.

Hautajaisten järjestämisessä pyritään palvelemaan omaisia parhaalla mahdollisella tavalla. Surun käsittelyn kannalta on hyvä, että aika kuolemasta hautaamiseen on lyhyt. Hautajaisten järjestämiseen liittyvä suunnittelu ja toiminta edistävät omalta osaltaan surun prosessia. Hautajaisten järjestämiseen liittyvät monet keskustelut eri tahojen kanssa auttavat omaisia surussa ja tapahtuneen kuoleman käsittelyssä. Omaiset aloittavat usein hautajaisten suunnittelun heti, kun kuolema on tapahtunut. He ovat usein yhteydessä hautaustoimistoon tai seurakuntaan jo samana päivänä, kun läheinen on kuollut. Seurakuntien tulisi omalla toiminnallaan tukea omaisia ja heidän tarpeensa huomioon ottaen pyrkiä järjestämään vainajan hautaan siunaus viivytyksettä.

Hautaustoimilain (457/2003) mukaan vainajan ruumis on haudattava tai tuhkattava ilman aiheetonta viivytystä. Laissa ei ole tarkempaa säädöstä, miten pitkä aika kuolemasta hautaamiseen tai tuhkaamiseen on hyväksyttävissä. Hallituksen esityksessä hautaustoimilain (HE 204/2002 vp) hyväksyttävänä syynä viivästyminen mainitaan vain kuolemansyyn selvittäminen, pääsääntöisesti hautaukseen liittyvissä käytännön järjestelyissä tulisi välttää aiheetonta viivytystä.

Ruotsissa vainajan ruumis on lain mukaan tuhkattava tai haudattava niin pian kuin mahdollista ja viimeistään kuukauden kuluttua kuolemasta. Norjassa hautauksen tai

tuhkauksen on tapahduttava kymmenen työpäivän kuluessa. Tanskassa määräaika on kahdeksan päivää, erityisestä syystä sitä voi pidentää kahteen viikkoon. Monissa kulttuureissa hautaaminen tapahtuu kolmen päivän kuluessa kuolemasta ja hautajaisten vuoksi vainajan läheisten kaikki muut menot saavat väistyä.

Suomessa aika kuolemasta hautaamiseen tai tuhkaamiseen on tilastojen mukaan usein yli neljä viikkoa. Syitä viivästymisille on useita, kuten lauantapäivän suosituimmuus siunaustilaisuuksien järjestämisessä, kuolemien ruuhkautuminen tiettyinä aikoina kuten vuodenvaihteessa sekä hautausluvan viipyminen. Vainajan läheisille yhteisesti sopivan ajan löytäminen saattaa myös olla hankalaa. Kaikkien seurakuntalaisten toiveiden toteuttaminen ei aina ole mahdollista esim. tilavarausten tai pappien osalta.

Tavoiteaikana hautaan siunaukselle ja hautaukselle voidaan pitää kahdesta kolmeen viikkoa kuolemasta tai viikosta kahteen viikkoon hautausluvan saamisesta.

Toisaalta hautaan siunaustilaisuuden toimittamiseen tulee varata riittävästi aikaa. Siunaustilaisuuksien keskittyminen suosituille lauantapäiville johtaa siihen, että ne ruuhkautuvat ja toimitukset on suoritettava joutuisasti, jolloin kiireen tuntua ei voi välttää. Jakamalla tilaisuudet lauantain ohella useammille arkipäiville kullekin toimitukselle voidaan paremmin varata vainajan kunnioittavan kohtelun kannalta riittävä aika.

Vainajien kylmäsäilytystilojen tekninen kehitys on johtanut siihen, että vainajan pitkää säilytysaikaa ei koeta ongelmaksi. Tässäkin on kuitenkin kysymys vainajan kunnioittavasta kohtelusta. Lisäksi hautausten viivästyminen johtaa ruuhkiin kylmäsäilytystiloissakin.

Järjestelyt vainajan hautaan siunaamiseksi ja hautaamiseksi tai tuhkaamiseksi vaativat usean eri osapuolen toimia ja seurakunnissa eri tehtäväalueiden yhteistyötä. Asia edellyttää kulttuuristakin muutosta siten, että korostetaan viipymättä tapahtuvia hautausjärjestelyitä vainajan muiston kunnioittamiseen liittyvänä tekijänä. Onnistuminen tässä vaatii tilojen käytön ja henkilöstön tehtävien järjestelyjä ja yhteensovittamista sekä muun muassa mahdollisuutta järjestää toimituksia useampina arkipäivinä. Jos hautausjärjestelyistä huolehtiva omainen esittää hautaan siunaamista esimerkiksi vasta kuukauden kuluttua kuolemasta, seurakunta voi keskustellen pyrkiä sopimaan tilaisuuden järjestämisen aiemmin. Pääsääntöisesti hautaukseen liittyvissä käytännön järjestelyissä tulisi välttää aiheetonta viivytyksiä. Joskus tarve vaatii myös uusien

yhteistyökäytäntöjen luomista seurakuntien välille. Seurakunnasta johtuvaa syytä hautaan siunaamisen viivästymiselle ei tulisi olla.

Tavoitteen asettamisesta ja yhteisestä näkemyksestä asian suhteen tulisi käydä keskusteluita seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä kaikkien niiden kanssa, joiden tehtäviin liittyy hautaan siunaamiseen ja hautaamiseen liittyviä toimia. Pitkällä aikavälillä hautausten määrä etenkin muuttovoiton kohteena olleilla alueilla tulee kasvamaan, mikä on otettava resurssien kohdentamisessa huomioon.

Lisätietoa tästä yleiskirjeestä sähköpostitse etunimi.sukunimi@evl.fi antavat:
Asiantuntija Terhi Paananen (jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset)
Maankäyttöpäällikkö Harri Palo (hautaustoimi)

Kirkkohallitus

Pekka Huokuna
kansliapäällikkö

Petri Määttä
kirkkoneuvos

ISSN 1797-0326